

5. БЕЛЛИСТ – МОЗАИК

БЕОГРАДСКО ЛИСТАЊЕ
СРЕДЊОШКОЛСКИХ ЛИСТОВА

Винсент ван Гог, Аутопортрет са
сивим филцаним шеширом (1907)

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

ВИКТОРИЈАНСКИ КОСТИМ

Путовање кроз историју костима

Друга половина XIX века је донела модне промене у којима су се, после утицаја антике, романтизма и револуције, појавили елементи женске еманципације и који су стварали идеал нове жене. Нови став је захтевао елиминацију различитих подупирача сукњи и кринолина, тако да се појавио облик хаљине која је имала ТУР-НИР (конструкција која је наглашавала бисту у задњем делу преко које је ишао шлеп хаљине). Набори хаљине су пребачени преко ове конструкције, струк и груди врло наглашени, тако да тело добија облик слова S. Уз овај нови тип хаљине је радо ношена горња одећа која је подсећала на мушку: реденготи, жакети, прслуци и огртаци.

У Енглеској је изузетно велики утицај на костим имала краљица Викторија, по којој је и цео период добио име. Нешто строжа линија костима и ношење црнине за готово свима коју су преминули је главно обележје овог периода. Насупрот строгости овог костима, проналазак анилинских боја, 1856. године, допринео је да буде прихваћена и одећа упадљивих боја. Викторијански костим је значајно унапредила и појава првих модних кућа попут модне куће Чарлса Фредерика Ворта.

Крајем 70-их година XIX века турнир се смањује, али је силуэта далеко од тога да олакшава покрете. Подсукња је у облику футроле, украшена низом драперија. Французи овај облик фигуре зову „везана жена”. Нешто касније се сукња скраћује, али је цела фигура „тапацирана”, што би било много прикладније за украшавање намештаја него женске одеће.

Мушка мода је прихватила практичније материјале, па су свила, сомот, сатен замењени вуненим тканинама за одећу, а памучним за рубље. Одећа постаје једноставнија, практичнија и озбиљнија. Мушкарац XIX века је савремен и углађен. Мушку одећу одликује извесна трезвеност изражена у беспрекорном кроју и висококвалитетним тканинама. Реденгот је обавезан капут, док се за дневне и неформалне прилике носе жакет и смокинг. У свечаним приликама је био обавезан црни фрак и такве панталоне, уз белу кошуљу. Дневне свечаније прилике су допуштале ношење пругастих и панталона уз

Викторијански костим

фрак од камгарна (вунена тканина високог квалитета). Крајем XIX века мушке кошуље добијају дезен (пруге и туфнице). У току дана цилиндар се замењује полуцилиндром или неким шеширом.

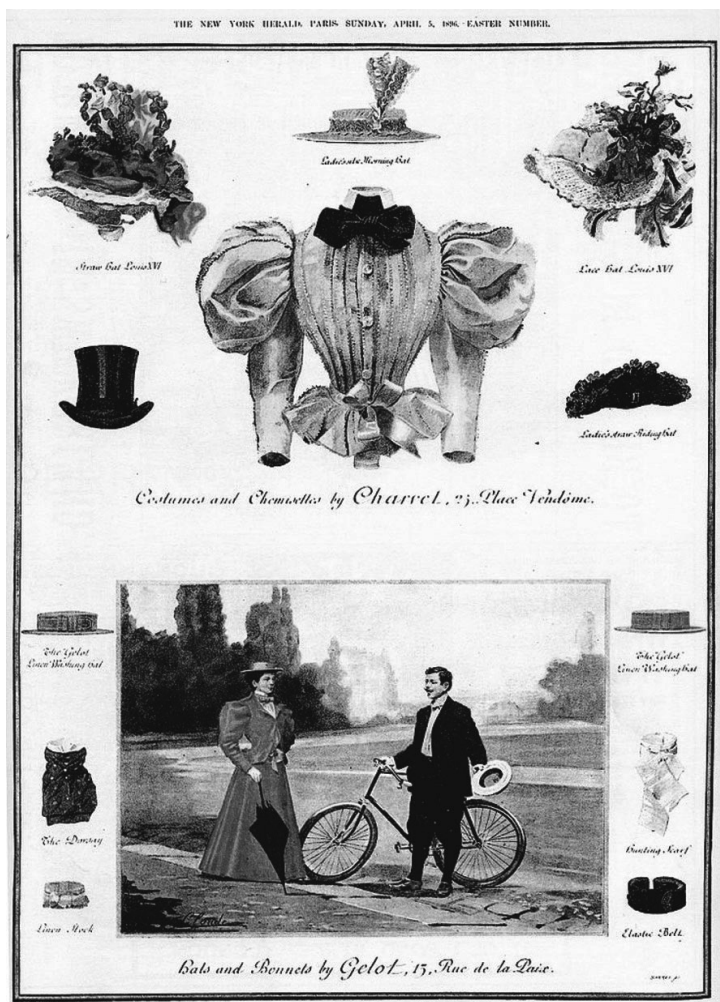
Јавља се и спортска одећа израђена од удобнијих материјала попут фланела, тањег твида и ребрастог сомота. Будући да је тих 70-их година XIX века постао популаран већи број спортских дисциплина, неформална одећа улази на мала врата.

Викторијански стил се могао запазити у моди, као и у књижевности, ликовној уметности и свим сферама живота и стварања.

La Belle Epoque

Овај модни стил, назван још и „лепа епоха“, карактеристичан је за 1890. године. Из женске одеће су коначно нестали турнири, заједно са хоризонталним драперијама. Сукње мекано заобљавају бокове и падају до земље. Хаљине су биле уз врат, украшене ришем (богата чипкана крагна) или машном од тила. Чипка се доста користила за украшавање. Рукави имају велике димензије, због чега их зову „овчији бут“. Крајем века хаљине добијају строжу форму, док грудњаци на њима подсећају на мушке капуте. Вечерње хаљине

ОГЛЕДАЛО

La Belle Epoque

су ипак женственије. Женски капuti доста подсећају на мушке, $\frac{3}{4}$ су дужине, али се носе и пелерине и огртачи. Женама је коса прикупљена на темену, а носе и богато украшене шешире. Чарапе су увек црне, док се обућа шнира или копча и има релативно високу потпетицу. Обућа је израђена од коже или тканине. Накит се обилато користи.

Мушки костим се мења у правцу све веће употребе неформалне одеће. Најчешће је то комбинација жакета, пругастих панталона и полуцилиндра. Одело је паспулирано, високог копчања, уз ношење

кравата или лептир-машни. Браде се ређе носе, док су бркови и даље главни украс мушког лица.

И у женској и у мушкој одећи се доста користи крзно за израду огртача, бунди и постава капута. Ово је један грациозан и расте-рећен стил који негује романтику пратећи нове модне токове.

Жанка Станојевић, професор
„Петља”, Техничка школа
Радоје Љубичић, Ужице
Директорка: Данијела Ненадић
Главни и одговорни уредник:
проф. Слађана Јањић

ДРУГА НАГРАДА
И НАЈБОЉА НАСЛОВНА СТРАНА НОВИНА:
„Петља”, Техничка школа Радоје Љубичић, Ужице

5. БЕЛЛИСТ - БЕОГРАДСКО ЛИСТАЊЕ
СРЕДЊОШКОЛСКИХ ЛИСТОВА 2019/20

СВЕТИ ВАСИЛИЈЕ ОСТРОШКИ

Давне 1610. године у самом дну Попова поља, у селу Мркоњићи, Дрођен је Стојан Јовановић од оца Петра и мајке Анастасије. Као дијете је увијек био послушан и красили су га милостивост и доброчинство које ће га пратити читавог овоземаљског живота. Још као младића привлачиле су га све ствари које имају везу са Христом. Чувао је често стоку по околним херцеговачким брдима и увијек је дијелио са сиромасима и чинио све што је угодно Господу. За то су заслужни његови родитељи који су га још од малих ногу подучавали вјери Христовој. У страху од Турака, његови родитељи одлуче да га пошаљу у манастир Завалу код његовог стрица, јеромонаха Серафима.

Манастир Завала је имао веома учено братство и богату библиотеку, али на младог Стојана су највећи утисак оставиле испосничке келије које су се налазиле у стијени изнад манастирске Цркве Ваведена Пресвете Богородице. Његов бистар ум и јака вјера омогућили су му да брзо овлада основним хришћанским тајнама. Прошло је неко вријеме и јеромонах Серафим одлучи да свог послушника, односно ђака, Стојана, пошаље у манастир Тврдош. Тамо се налазио центар Требињске епархије. Такође, ту је била и школа, изузетно монаштво и богата манастирска библиотека у којој се налазило много тога што је привлачило младића Стојана. Монаси у Тврдошу су се углавном бавили преписивањем богослужбених књига и израдом разних црквених предмета. Након што се усавршио у духовном и физичком узрастању, он прима монашки чин и добија име Василије. Када се мало боље прилагодио монашком животу и братији, он са Божијим благословом прима ђаконски, а касније и свештенички чин. Треба нагласити да је Свети Василије живио у веома бурном периоду, у вријеме сукоба између двије државе и самим тим и његово служење и положај били су изложени опасностима, али опет је то било вријеме хајдука и ускока, и непрестаног страха. Јеромонах Василије неко вријеме био је у Тврдошу, а онда га је пут одвео на Цетиње код митрополита Мардарија, који га је мало задржао. Василију се није свидио став митрополита према неким стварима. Наиме, он је упозоравао Мардарија на јеретичку најезду, али овај није обраћао пуно пажње на његове ријечи. Да би оправдао себе, почео је ширити лажи о Василију и клеветати га. Народ је много волио Василија и није повјеравао у Мардаријеве ријечи.

Након ових дешавања, Василије се враћа у Тврдош и тамо ће добити достојанство архимандрита. Није се дуго задржао, већ је одмах кренуо у Пећ преко Никшића и Мораве. Тамо се срео са тадашњим патријархом Пајсијем и испричао му црквена догађања у Црној Гори и Херцеговини. Замолио је за благослов да оде на Свету Гору, јер му је душа чезнула за Атосом и светињама као што је Хиландар. Провео је годину дана код светогорских отаца од којих је добио разне дарове и очинске савјете. Недуго затим, отпутовао је у Русију да се поклати многим значајним светињама. По повратку је отишао у Тврдош, али сада са веома богатим богослужбеним књигама и литургијским предметима добијеним од руског цара Михаила Романова. Пошто су у народу непрестано владали страх и паника због турских снага, овај заиста свети човјек обилазио је своје парохијане и свештенике и будио у њима вјеру у Христа и савјетовао их да се не плаше, јер је и Господ трпио многа страдања прије њих. На Преображење 1639. године, у Цркви Светог Спаса у Пећи изабран је за митрополита захумског. Он је наслиједио митрополита Пајсија, који је пострадао мученичком смрћу. Патријарх српски Гаврило је 1651. године издао синђелију – патријаршку диплому – којом је митрополит Василије на управу добио епархију коју су чинили: Никшић, Плана, Колашиновићи и Морача. У то вријеме било је много римокатоличких мисионара и њихових сплетки, али већи су проблем правили Турци који су пљачкали манастире и села. Највећи крвник је био Али-паша Ченгић. Да се не би изложио непријатељској сили, митрополит Василије премјешта своје епархијско станиште у село Попе код Никшића.

То вријеме је најбоље описао један анонимни хроничар 1651. године: „Биједна велика и насиља су притискали нашу земљу, мени се чини да не бјеше тада мање озлобљење роду хришћанском неголи старом Израилу у Египту”. Многи историчари Светог Василија називају „древним апостолом” због чињенице коју смо већ навели, а то је да је он обилазио своје свештенике и парохијане и бодрио их да издрже невоље и опасност која је запријетила српском народу и Цркви. Оно што посебно велича овог свеца је то што је он у сваком човјеку видио боголико створење, без обзира на то да ли је он био римокатолик, муслиман или православца. У свима је тражио људску и сваку богоугодну врлину. Зле намјере које су имали поједини људи довеле су до тога да уз помоћ фалсификованих докумената покушају да докажу да је Свети Василије био приклоњен Римокатоличкој цркви. Оданост Српској цркви, а нашој мајци, он је доказао управо својим подвижничким животом и тридесетогодишњим архијерејским дјеловањем, а и данас то потврђује као велики светитељ. Убрзо су овог великог Божијег угодника почеле да привлаче келије на Острогу. Жеља му је била да се пресели на Острог, што ће и учинити. Ту је дигао црквицу коју је посветио Ваведену Пресвете Богородице као успомену на своја прва искушења и подвиге у Завали.

У завјештајном писму нам је објаснио историју манастира Острога и ту нам помиње игумана Исаију, чије су мошти спалили Турци. У манастиру је убрзо завладало насиље од стране кнеза Раича и Турака. Због тога 1667. године Свети Василије одлази у Пећ патријарху Максиму. На том путу ће га пратити Гачанин Лука Владисавић, отац руског дипломате Саве Владисавића. Митрополит Василије се пожалио патријарху на кнеза Раича који је узимао од имовине манастира. Патријарх ће поводом тога послати писмо кнезу по Светом Василију у коме проклиње свакога који покуша да узме од манастирске имовине. Међутим, кнез и његова породица су у међувремену погинули од стране дружине Баја Пивљанина. Митрополит Василије 1671. године обновио је Кулу Светог Георгија, а те исте године 21. априла, овај заиста Божији човјек, заклопи своје напаћене очи и оде у наручје Господу своме. Прошло је 7 година од тада, а онда се Свети Василије јавио у сну игуману манастира Жупе и објавио му гдје се налазе његове чудотворне мошти. И заиста, откопаше то мјесто и нађоше га „цјелокупног и светог”. Мошти су положене у кивот, али су много пута премјештане са једног мјеста на друго због опасности од Турака.

Култ овог светитеља веома је распрострањен у српском народу и шире – углавном због његовог живота, а највише због чуда која је учинио. О свакодневним чудима овог свеца свједоче нам монаси на Острогу. Житије његово написано је у вријеме напада турских снага на Црну Гору. Из њега сазнајемо да је живио 15 година у Горњем Острогу. Посебно су наглашени његови подвизи и врлине, а затим његово милосрђе и гостољубље.

Данас је саграђено доста богомоља које су посвећене Светом Василију: на мјесту Ружица код планине Сињајевце, црква у Благају код Мостара коју је освештао митрополит Серафим 1893. године, црква у Мишљењу код Љубиња из 1900. године, црква у Обзовици код Цетиња – њу је осветио митрополит Теофан 15. октобра 1906. године, црква у Богдашићу код Билеће, Храм Светог Василија и Светог Петра Богословије у Фочи и још много богомоља широм свијета.

Браћо и сестре, сви треба да слиједимо примјер Светог Василија и да живимо по Јеванђељу Христовом, јер само тако можемо у Царство Небеско. Христос и Свети Василије нас зову да идемо за њима. Свети Василије Острошки нас чека да се заједно са њим радујемо у вјечном блаженству, а на нама је шта ћемо одабрати.

Михаило Мастиловић

„Богословско брадство”,

Богословија Светог Петра Дабробосанског, Фоча

Главни и одговорни уредник:

проф. Вјекослав Јовановић

ŠTA DANAS PORUČUJU CRTANI FILMOVI?

Roditelji - filter kvaliteta sadržaja crtanih filmova koje gledaju njihova djeca

Crtani filmovi su nezaobilazni dio djetinjstva. Oni ne samo da animiraju dječake i djevojčice, već formiraju njihov odnos prema svijetu i imaju poučan karakter.

Svi smo odrastali sa omiljenim junacima crtića i, svjesno ili nesvjesno, među njima stvarali idole. Pravili smo se važni imitirajući njihov hod, glas, kao i postupke. Tako smo formirali prva djetinja, nevina razmišljanja, stvarali slike o životu, prijateljstvu, igri.

Ipak, kako vrijeme odmiče, sadržaji crtanih filmova su postali sve dalji od namjere da oplemene dječija srca i donesu im ispravne uvide u svijet.

U ne tako davnoj prošlosti ovi zanimljivi pokretači dječijeg razmišljanja podučavali su o važnim životnim vrijednostima. Pčelica Maja nam je davala primjer kako, prelazeći iz radoznalog dječijeg svijeta u svijet odraslih, treba da razvijamo odgovornost prema svojim postupcima. Neizbježni Pinokio, koji se iz lektire iz najranijih razreda preselio u crtani film, naučio nas je da su u laži kratke noge i da samo iskrenošću i poštenjem možemo postati dobri ljudi. Družeci se sa Ružnim Pačetom i Slonićem Dambom, saznali smo da je okej biti različit, kao i da je okej prihvatiti i voljeti sebe onakvim kakav jesi. Ima još i onih crtaća koji su nam ukazivali na vrijednost prijateljstva, kao i na to koliko ljubav može biti velika i jaka, i mijenjati svijet.

Međutim, danas su crtani filmovi puni izmijenjenih slika stvarnosti i loših poruka. Pojavljaju se sadržaji u kojima nasilje predstavlja jedini izlaz iz različitih problema. Sreću se i dobri i loši junaci koji su nagrađeni ili kažnjavani zbog počinjenog nasilja... Sama činjenica da se nasilje ne sankcionira ili na bilo koji drugi način ne odobrava, loše utiče na dječije ponašanje i proces socijalizacije. Na prvom mjestu po skorijim istraživanjima, najštetniji crtani za decu je "Maša i medved". Njegova glavna junakinja Maša loše se ponaša (čini pakosti, ima neprimjerenu gestikulaciju). Naučnici kažu da se to sve više odražava na djecu, tako što misle da je to ponašanje normalno. Drugo istraživanje je pokazalo da dječije televizijske emisije u trajanju od jednoga sata, u prosjeku prikazuju čak 26 scena nasilja. "Lego Ninjago" jedan je od onih crtanih u kome nasilje nije prikazano na humorističan način, već djecu uči da je nasilje potrebno da

bi bili sigurni. "Naruto" je jedan od mnogih čije scene pretežno prikazuju nasilje. Takođe, istraživanje je pokazalo da crtani "Skubi Du" uzrokuje loš san kod djece. I crtani kao što su "Tom i Džeri", "Sunder Bob" ili "Simpsoni" sadrže epizode s neprimjerenim ponašanjem i rječnikom junaka.

Ovakav sadržaj razvija maštu u pogrešnom pravcu, stvara iskrivljenu sliku stvarnosti i budi agresivnost. Kao model ponašanja u igri djeca oponašaju ratnike i borce koji su nasilni i ne moraju biti pozitivni ljudi. To ih sprječava da razmišljaju zrelo, ne razvijaju emocionalnu inteligenciju kao ni samopouzdanje. Pod uticajem crtača djeca često scene iz njih ispoljavaju u svakodnevnom životu. Postaju pasivna, nezainteresovana i odbijaju da budu dio onoga što odstupa od epizoda njihovih omiljenih crtanih filmova. Dok su još mali, počnu razvijati nepostojeći jezik i odbijaju da komuniciraju u stvarnom svijetu. Takav primjer daje poznati crtač "Teletabisi" koji je već uzrokovao psihičke probleme kod djece u uzrastu od dvije ili tri godine. Djeca poželesamo 'uskočiti' u rupu i pojaviti se tamo u njihovom bezbrižnom, nestvarnom svijetu, baš kao što to rade likovi ovog crtano.

Ko je odgovoran za sadržaje koji se nude, za učestalost njihovog pojavljivanja u medijima? ! Što je cilj ovakvih sadržaja, bilo na kanalima poput Cartoon network ili na glavnim medijima, u vrijeme neposredno pred spavanje?

Nekada bismo odgledali crtani film u 7. 15, a onda zadovoljni, polupospani, otišli na spavanje.

A danas? Imaju li djeca mirne snove? ! Nameće se odgovor da treba uspostaviti ozbiljnu kontrolu nad onim što se djeci nudi, počevši od toga što mediji smatraju adekvatnim sadržajima, pa do toga što je suština i ideja nekog crtano. Junaci koji ih ohrabruju u pomaganju i saradnji sa drugima, mogu poboljšati ponašanje u svim uzrastima. Stoga bi djeci trebalo jasno pokazati ko su stvarni junaci sa istinskim vrijednostima i predočiti im da ti zanimljivi sadržaji još uvijek postoje.

Ivana Lučev

„Eho”, Gimnazija Kotor

Direktor: Božo Perović

**Glavni i odgovorni urednik:
prof. Sonja Golub-Klenak**

CRTANI FILMOVI DANAS

Dr psihologije (psihoterapeut) Julijana Cicović Maslovar

O uticaju crtanih filmova na djecu razgovarali smo i sa psihologom Julijanom Cicović Maslovar koja je o njihovom sadržaju rekla:

”Generalno, mislim da danas, kao i ranije, postoje crtani filmovi čiji je sadržaj prilagođen djetetovim razvojnim karakteristikama i potrebama, kao i oni čiji sadržaji mogu imati više štete nego koristi za dijete. Jedino što je broj crtanih filmova danas, posredstvom interneta i velikog broja stranih kanala, mnogo veći nego nekada, a time je veća i mogućnost odabira onih crtaća čiji su sadržaji podsticajni za dječiji razvoj.

Prije nekoliko godina na našim televizijama bili su aktuelni crtani filmovi koji dolaze iz istočnih zemalja (Dragonball, Bakugan, Pokemoni). Ne znam da li ih još uvijek emituju, ali mislim da je njihova svrhovitost vrlo upitna, ne samo zbog toga što njihov sadržaj obiluje scenama borbe i nasilja, i šalje samo jednu poruku, da jači pobjeđuju, nego i zbog toga što ima dosta specifičnih elemenata kulture iz koje potiču i mislim da našoj djeci teško mogu biti razumljivi.”

Kada je riječ o uticaju crtanih filmova na formiranje svijesti kod djeteta, istakla je da im je uloga prvenstveno da zabave djecu i omoguće roditeljima da se posvete nekim drugim zadacima ili odmoru, ili, kako bi poznati beogradski psihoterapeut Zoran Milivojević rekao, da su crtani filmovi moderne bebisiterke.

Ipak, ako su im djeca svakodnevno više sati izložena, njihovo dejstvo može biti dvostruko, u zavisnosti od sadržaja.

Srećom, postoje crtani filmovi koji su primjereni djeci, koji imaju svoj tok i radnju i uče djecu moralnim kvalitetima i vrlinama, važnosti njegovanja nekih bitnih odnosa (prijateljstva, odnosa među braćom i sestrama). Takvi crtani mogu podstaći i razvoj nekih kognitivnih i intelektualnih sposobnosti, kao npr. koncentracije, razumijevanja, pamćenja.

S druge strane, crtani filmovi koji obiluju agresivnim i nasilnim sadržajima imaju negativan uticaj na dijete. Taj negativan uticaj se ogleda najčešće u tome da se djeca desenzitiziraju (postaju neosjetljiva) na scene nasilja, tako da i u stvarnom životu ne osjećaju nikakvu nelagodnost zbog bilo kog oblika nasilja koje se dešava oko njih. Posljedica toga je da u stvarnom životu postaju neosjetljiva na tuđu bol i tugu, tj. ne razvijaju empatiju, saosjećanje, što je neophodno za zdrave odnose u društvu. A kod neke djece

koja su senzibilnija, posljedice mogu biti i problem sa spavanjem, košmarni i uznemirujući snovi. Na internetu je dostupno puno informacija o rezultatima različitih studija na ovu temu, a nedavno je jedna višegodišnja studija Američke asocijacije pedijatarata potvrdila da djeca koja pretjerano gledaju crtane filmove postaju nervozna, agresivna i neposlušna.

I bez obzira na kvalitet sadržaja crtanih filmova, pretjerano gledanje može imati zdravstvene posljedice za dijete, npr. slabljenje vida, probleme sa kičmom, a kod djece mlađe od tri godine to može značajno uticati na zastoje u razvoju govora, jer je to pasivna aktivnost kod koje ne postoji interakcija neophodna za pravilan razvoj govora.

Još jedan problem je što djeca sebe često poistovjećuju sa likovima iz crtanih filmova. Ti likovi, kako smo već rekli, nerijetko su vrlo agresivni, a imaju i neke neobične moći (mogu da lete, ispaljuju paukovu mrežu iz ruku, bacaju munje), te su potpuno neadekvatni za identifikaciju. Kako je jedna od značajnih odlika mišljenja djeteta u najranijem, predškolskom, uzrastu tzv. magijsko mišljenje, oni lako poželevaju i povjeruju da mogu da budu takvi kakvi su junaci crtača, pa je bilo primjera vrlo opasnih posljedica tog poistovjećivanja.

Na pitanje kako djeci ponuditi odgovarajuće sadržaje crtača i ko je odgovoran za njih, dobili smo sljedeći odgovor:

Najveća odgovornost u ovoj priči je svakako na onima koji uređuju dječije programe na televiziji, kao i roditelja djece koja te programe prate.

Televizijske kuće bi trebalo da imaju stručne timove ili bar da angažuju stručne ljude koji bi ukazivali urednicima tih programa na to šta je adekvatno da se prikaže i pravili selekciju crtanih filmova prema tome koliko su prilagođeni određenom uzrastu i koliko su podsticajni za razvoj, kao i da cenzurišu one koji mogu imati negativne posljedice.

Na individualnom planu roditelji mogu dosta doprinijeti da crtani film bude i zabavna i edukativna aktivnost za dijete, time što će izbor prilagoditi djetetovom uzrastu i odabrati one sadržaje koji nose pozitivne vrijednosne i moralne poruke.

Roditelji treba da znaju da je dominantan oblik učenja u predškolskom uzrastu tzv. učenje po modelu, što znači da su djeca tog uzrasta sklona da "kopiraju" ponašanje osoba (ili likova) iz njihove sredine, koji su im značajni. I oni to rade potpuno nekritički, što je razumljivo za njihovu dob i iskustvo. Ali, za roditelje to treba da znači da su oni odgovorni za "modele" koje plasiraju djetetu, te da je neophodno da budu "filter" kvaliteta sadržaja koji dolaze do njihove djece i da odabiraju crtane filmove čiji su junaci primer od kog žele da njihovo dijete uči.

U tom smislu je značajno i da gledanje crtanog filma bude, na neki način, interaktivna aktivnost, u kojoj će roditelj uzeti aktivno učešće u interpretaciji crtača, komentarišući sa djetetom radnju i likove, i pomoći djetetu u razdvajanju granice između imaginarnog i stvarnog života.

Moja preporuka roditeljima bi bila da češće omoguće djeci da samo slušaju audio snimke bajki i priča za djecu. To će ih isto zabaviti, a takav način primanja sadržaja imaće neuporedivo veći uticaj na djetetov intelektualni razvoj, razvoj mašte i kreativnosti.

Profesorica filozofije Paula Petričević

Profesorica filozofije Paula Petričević, potvrdila nam je da crtani filmovi imaju značajan uticaj na socijalizaciju djece, kao i da njihovi osavremenjeni sadržaji pomažu da se prevaziđu stereotipi iz prošlosti. Ipak, istakla je i zabrinjavajuće prisustvo nasilja u njima, kao i značajan uticaj koji može imati Medijska pismenost kao predmet sa čijim sadržajima bi trebalo upoznavati djecu još od osnovne škole.

Njeno mišljenje donosimo u cjelini:

Crtani filmovi dio su šire popularne kulture koja putem masmedija oblikuje najmlađe, kroz zabavu ih uvodeći u društveno prihvatljive i poželjne oblike ponašanja i uloge koje će u društvu imati. Kao važan faktor socijalizacije crtani filmovi "stimuju" mlade prema ključu u kome funkcioniše globalno društvo 21. vijeka. U tom smislu, sadržaj crtanih filmova je od izuzetne važnosti jer će tu sadržinu djeca reprodukovati u percepciji svijeta i sebe u tom svijetu, od svog vrtića do vrtića u koji će jednog dana voditi svoju djecu ili unuke. Sadržina crtanih filmova koje gledaju moja djeca izuzetno je raznovrsna. Ono što mogu da primjetim to je da su kvalitet i kompleksnost crtanih filmova u velikoj mjeri unaprijeđeni i da je tradicionalna distribucija uloga – poput onih rodnih – doživjela svoju kritičku transformaciju. Djevojčicama je danas na raspolaganju širok spektar aktivnih i autonomnih uzora poput Lize Simpson, Meride, Vajane, Princeze Mononoke i drugih, koje više ne čekaju u kulama od slonovače da budu spašene od strane princa na bijelom konju za koga će se na predvidljivom srećnom kraju udati i tako ispuniti svoju nekada primarnu društvenu ulogu, već su to moćne, odvažne, neposlušne i maštovite cure koje same upravljaju svojom sudbinom. Naravno, veliki je broj crtanih filmova i serija koje i dalje funkcionišu po ustaljenim, stereotipnim obrascima potrošačkog društva, ukrašenih sladunjavom "shimmer & shine" ornamentikom.

Svakako, ono što je u najvećoj mjeri zabrinjavajuće jeste prisustvo velike količine nasilja u crtanim filmovima, što doprinosi normalizaciji ovog društveno nepoželjnog i neprihvatljivog načina ponašanja. Brojni crtani filmovi promovišu nasilje, poput "Lige pravednika", kao i bizarni i često zastrašujući vid humora koji uz to ide, poput "Sandžej i Krega", ali i nekih epizoda "Sunder Boba". Zato je neophodna prije svega roditeljska kontrola, kako u pogledu odabira crtanih filmova, tako i u količini vremena kojeg djeca provode gledajući ih. Medijska pismenost kao vještina koju valja početi savladavati još u osnovnoj školi, puno bi i djeci i roditeljima pomogla u tome.

„Eho”, Gimnazija Kotor

Direktor: Božo Perović

Glavni i odgovorni urednik:

prof. Sonja Golub-Klenak

О СТРАХУ

Није пуно времена прошло откако је откуцала поноћ. Или сам бар слутила да је тако. Часовник никада није ни постојао на мом зиду, а и зашто би, само би ми уносио немир и вечито ме пожуривао и ограничавао. Можда би ме чак и језа обузела слушајући његов звук. Није било потребе за додатним страхом. Ноћ ми одавно није била омиљени део двадесетчетворчасовне целине. Немир који сам осећала након заласка сунца није био један од оних свакодневних, уобичајених брига, попут неураженог домаћег задатка или лоше оцене у школи. Овај као да ми није дозвољавао да од њега побегнем, а сам ме није напуштао. Био је ближи дефиницији страха и све ми се више чинило да се из ноћи у ноћ појачава његова снага. Нисам га могла поредити са дечијим страховима од мрака, непознатих сила или фантастичних бића из филмова и серија. Понекад бих тако седела на ивици кревета и, посматрајући Месец, покушавала да његову светлост пренесем у себе. Трудила бих се да призовем позитивне мисли, али, од црнила неба и читаве атмосфере, оне као да су тешко проналазиле пут до мене. Безуспешни су били покушаји да лаганом музиком са грамофона пружим себи мир који ми је био потребан како бих заспала. Сан ми није лако долазио на очи, тако да нисам могла да се изгубим у сновима и одупрем стварном свету своје собе. У тим тренуцима је нисам волела. Личила ми је на тамницу у којој сам морала да будем. Светлост коју је, обојена у топле боје, иначе имала, као да је нестајала појавом првих звезда на небу. Била сам сама са лампом која је сијала жуто и чинила да сенке на зидовима почну да играју свој сабласни плес. Сваки предмет у соби ми је постајао непријатељ и све сам се више увлачила под јорган правећи штит од непознатог противника. Одбројавајући секунде, терала сам себе да ведрије мислим, али како ми то, по ко зна који пут, није полазило за руком, морала сам да се препустим времену. Знала сам да немам где да побегнем иако сам то очајнички желела. Кроз прозор се ушуњавала блага месечева сребрнаста светлост и донекле ме охрабривала да поново погледам напоље, што сам и урадила. Милујући ме као пријатељ у овим немилим тренуцима, одлучила сам да јој се више посветим и да она постане једино на шта ћу обраћати пажњу док ме сан не ухвати.

ОГЛЕДАЛО

И док ми у глави одзвањају чувени Чорбини „Месец сија, илузија...”, постајем свесна да можда могу да променим тачку гледишта ако довољно напора уложим у то. И можда, некада, када поново будем говорила о свом неком другом страху, управо ноћ буде та која ће ми пружати утеху и спас. Док се то не деси, вероваћу у светлост Месеца и пуштаћу му да се о мени брине, не потискујући немир, већ га препуштајући небу да га однесе у неповрат, што даље од мог кутка.

Ирина Петровић

„Гимназијалац”, Гимназија Свети Сава, Пожега

Директор: Иван Драшкић

ГИМНАЗИЈАЛАЦ

ЛИСТ УЧЕНИКА ГИМНАЗИЈЕ „СВЕТИ САВА“ ПОЖЕГА

ЖИВОТ ИСПУЊЕН
МУЗИКОМ, интервју са
Мариом Мершником,
проф. музичке културе

ПРВА МЕСТА НА
НАЦИОНАЛНОЈ
ЕКОЛОШКОЈ
ОЛИМПИЈАДИ

ПРВА НАГРАДА НА
„МИНИ РЕСТОРТУ“

ФЕСТИВАЛИ НАУКЕ

ИЗОЛАЦИЈА

ТРЕЋА НАГРАДА: „Гимназијалац“,
Гимназија Свети Сава, Пожега

5. БЕЛЛИСТ - БЕОГРАДСКО ЛИСТАЊЕ
СРЕДЊОШКОЛСКИХ ЛИСТОВА 2019/20

УМЕТНИЧКИ ПРОФИЛ ЈОЗЕФА К.

„Процес” - једно од најуспешнију дела светске књижевности и роман који је заувек померио границе и учинио наше виђење живота другачијим или неуспелим причама о сасвим обичном човеку (Јозефу К.) која је апсурдна. Ко је уопште Јозефу К. Зашто нам се прича о његовом животу нуди у роману?

Сам роман и његов садржај нису довољни за разумевање дела и живоја Јозефу К. Потребно је да о томе сами размислимо. Зато је ово дело непроцењиво. Не сервира нам одговоре и не намеће нам пишчево мошљење, већ на здрав начин подстиче наше. Свест о животу и себи као најбитнијем делу свог живота, појединац треба да озгради ам, јер ће једино на тај начин доспети до истине, за коју се често каже да је стуб и смисао нашег постојања. Тумачење пофила Јозефу К. је комплексан и и исцрпљујући процес, не зато што сви доживљамо његов лик на другачији начин, већ зато што се ради о фигури која представља саму суштину наших живота. Иако је у роману присутно приповедање у трећем лицу, што је одлика романа са свезнајућим приповедачима, то овде није случај.

Приповедач зна и само види Јозефа, док о другима наслућује и говори са несигурношћу. Сви ликови, грађевине, предмети повезани су са њим. Он учествује у свим збивањима у роману. Због свега тога стичемо утисак да се ради о роману лика, а да је приповедач сам Јозефу К.

Детатаљном анализом долазимо до следећих схватања. Целокупни роман заправо представља унутрашњи свет Јозефу К. Суд који му се јавља на разним местима јесте суд сопствене душе, која је присутна у свима нама. Сви ликови који се појављују у делу су имажинарни и представљају сегмент Јозефовог карактера. Адвокат представља онај сегмент који се опире признању греха. Он је болестан и мршав јер је и порицање нејако, имрцварено пустим надањима и лажним представама. Болничарка Лени оличава примамљиви де греха, онај део који све нас наводи да згрешимо. Све се дешава с разлогом, чак и грех, иначе нико не би себе излагао узимању залогая забрањеног воћа. Увек постоји разлог. А тај разлог оличава Лени. Он лечи адвоката и тиме се показује да разлог греха предупире порицање и негирање. Увек је тако. Рационалну страну личности

Јозефу К. представља трговац Блок. Рационалност заиста и јесте као трговина. Вагамо, меримо, размишљамо и најбитније од свега - не укључујемо среће. Сликари Титорели, а друге стране, оличава ирационални део личности. Уметност може и јесте наш најбољи покушај да се повежемо с душом и с Богом. Дело је оавјено мрачним тоном и празнином, јер је и сам Јозефу К такав.

Да ли је он заправо крив? Да, јесте крив, а кривица је присутна на моралном плану. Не постоји суд у стварном свету за такву кривицу, због тога је он у овом делу имагинаран и не представља ништа друго но душу. Душа је спона с Богом и не дозвољава Јозефу К. да се повеже с истим, због чега је неиспуњен и промљшен. Шта је све његова кривица? Првенствено примећујемо да је он анониман, јер се не открива његово презиме у целини, већ само почетно слово. Такав је заправо зато што је празан и бежи од своје суштине. Није срдчан, не успева да се саосети са собом и са другим ликовима, егоиста је и велики усамљеник, живи сам. Кривица лежу и у томе што не познаје систем у коме живи, иако је уклопљен у друштво. То је трагична суштина многих људи. Јозеф је живео тако све док му свештеник није отворио очи испричавши му причу о човеку који је чекао испред врата свог живота. Он не познаје основне законе живота и живи пасивно. Ето, у томе је згрешио и због тога је ухапшен.

Битан је тренутак кад Јозеф К. отпушта свог адвоката. Тада се он заправо суочава са својом кривицом и престаје да негира и поништава. После годину дана од оптужбе, Јозефа К. одводе у каменолом где је одлучено да пресуда буде ивршена. Ту се и крије кључ алегорије којом је прожето читаво дело. Двосекли нож, којом бива прободен и који је окрнут два пута у његовом телу представља разрешење. Убиство Јозефа није буквално, већ симболише смрт старе, празне и зарђале личности и рађање нове. Мршав човек који светли и који се јавља у том тренутку претстваља ту личност, која је запостављена и игнорсана током читавог њеног живота.

Сви ми на рођењу добијамо исте поклоне. Поклоне који су заправо наше средство за успех у животу. Многи људи не отпакују те поклоне и живе промашен и празан живот. О томе говори „Пороцес”.

Марко Стојановић

„Искра”, Гимназија, Пирот

Директор: Братисав Крстић

Главни и одговорни уредник:

проф. Сузана Јовановић
